

CAAT

PŘEHLEDOVÉ STUDIE 07/8

CIZINCI V ČR
VLADISLAV GÜNTER

CENTRUM APLIKOVANÉ ANTROPOLOGIE A TERÉNNÍHO VÝZKUMU (CAAT)
KATEDRA ANTROPOLOGICKÝCH A HISTORICKÝCH VĚD FF ZČU

WWW.CAAT.CZ

Cizinci v ČR

Vladislav Günter

Přehledové studie 07/8

Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu (CAAT)

Katedra antropologických a historických věd FF ZČU

www.caat.cz

© CAAT 2007

1. Úvod

Cizinecká problematika je v ČR řízena dvěma základními normami – zákonem o pobytu cizinců a zákonem o azylu a na ně navazujícími ustanoveními dalších zákonů a norem. Je ovlivňována jejich neustálými změnami, zájmy státních institucí, zákonodárné a výkonné složky či politických stran, do problematiky ovšem vstupují také nestátní neziskové organizace (NNO), obce, zaměstnavatelé, vzdělávací, zdravotnické organizace, odbory a v neposlední řadě též církve a církevní organizace. To a fakt, že počet cizinců v ČR (též pod vlivem vstupu do EU) stále roste, se odráží ve skutečnosti, že se tato problematika stává nejen součástí stále většího počtu zákonných a na ně navazujících norem, ale též stále více obecně diskutovaným tématem.

2. Imigrace do ČR v 90. letech a v současnosti

2.1. Devadesátá léta 20. století

Teprve od roku 1990 s otevřením hranic a následně s podpisem Ženevské konvence OSN o právech uprchlíků (z roku 1951) Československem se dá hovořit o opravdové konfrontaci zdejší společnosti s imigrací a s problémy, jež přináší. Imigrace s sebou přináší řadu nových výzev jak na úrovni celospolečenské, tj. na úrovni politické a zákonodárné, neméně však na úrovni lokální a osobní. Česká republika byla v průběhu devadesátých let charakteristická poměrně liberálním přístupem k imigraci a potažmo k získávání pobytových a pracovních oprávnění pro občany jiných zemí. Česká republika se také zachovala poměrně vstřícně k uprchlíkům z Bosny a Hercegoviny. Na konci 90. let ovšem přichází obrat. Zákon o pobytu cizinců z roku 1999 zcela mění kurs a zdejší pravidla se naopak mění ve značně restriktivní a byrokraticky náročná. Vzrůstající počet žadatelů o azyl a zdlouhavé řízení o udělení azylu, jakož i zneužívání azylového řízení ekonomickými migranty především z Ukrajiny a Moldávie vedly ve zpřísnění také zákona o azylu v roce 2001.

Příliv cizinců v první polovině devadesátých let odstartovala nejprve vlna uprchlíků z Rumunska, poté z Bosny a Hercegoviny a „návrat“ českých krajanů, tzv. Volyňských Čechů. V průběhu času se postupně tvaroval do tří obvyklých proudů charakterizovaných především zájmem migrantů souvisejícím také s jejich zemí původu: pracovní migranti (např. Ukrajina, ostatní země bývalého SSSR, balkánské země, Vietnam aj.), žadatelé o azyl (země bývalého SSSR, Balkán, Afrika, Střední východ aj.) a nelegální migranti využívající ČR především jako tranzitní zemi. ČR byla také po celá devadesátá léta považována především za tranzitní zemi mezinárodní migrace. Na přelomu devadesátých let a 21. století se ovšem začal tento trend měnit a začalo být zřejmé, že ČR je stále více zemí cílovou. To

pochopitelně vedlo k potřebě lepšího ukotvení nejen zdejšího právního prostředí vůči imigrantům, ale též k vytváření koncepční státní politiky – imigrační i integrační.

Novou kapitolu v problematice imigrace a integrace znamená též vstup do Evropské unie v roce 2004 a „rozplynutí“ hranic ČR v rámci schengenského prostoru na konci roku 2007. Od vstupu do EU a do schengenského prostoru nemůže ČR mnohé ze svých politik upravovat jen na základě vlastního uvážení, ale též po konzultaci s okolními zeměmi či na základě bruselských směrnic.

2.2. Současnost a výhledy do budoucna

V současné době pobývá na území ČR legálně a dlouhodobě více než 300 000 cizinců. Odhady počtu nelegálně pobývajících cizinců se pohybují v řádech desítek tisíc. Zhruba polovina počtu dlouhodobě legálně usazených cizinců má povolení k trvalému pobytu nebo azyl. Se vstupem do EU se cizinci rozdělili do dvou základních skupin: občané EU, kteří požívají více práv a daleko jednodušších pravidel pro svůj pobyt v ČR a tzv. občané třetích zemí. Nejpočetnějšími skupinami cizinců jsou občané Ukrajiny a dalších zemí bývalého SSSR, Slovenska a Vietnamu. Roste počet Číňanů a ač velmi pozvolna i lidí z oblastí Severní i subsaharské Afriky, Středního Východu a dalších oblastí. Stále však platí, že většina imigrantů do ČR pochází z jazykově příbuzných oblastí nebo jako v případě Vietnamců ze země, která má na místní prostředí dlouhodobě vybudované vazby. Významnou část těchto cizinců pak tvoří občané EU (Slováci, Poláci aj.).

Je zjevné, že počet cizinců v ČR se při zachování stávajících ekonomických, politických i demografických trendů bude i nadále zvyšovat. Bude vzrůstat počet cizinců EU, ale dynamičtěji se zřejmě bude vyvíjet počet cizinců z tzv. třetích zemí, a to i přes obtížnější pravidla pro získání víz díky vstupu ČR do schengenského prostoru. S tím naopak souvisí i obava možného zneužívání snadno prostupných hranic ze strany nejrůznějších kriminálních struktur.

Současná situace především na trhu práce však vyvolává hlad po levné a především dostupné pracovní síle ze zahraničí, která nahradí chybějící lidské zdroje v ČR. I z tohoto důvodu se např. připravují tzv. zelené karty pro snazší (i opakovaný) přístup na trh práce pro cizince ze třetích zemí.

3. Cizinci dle druhu pobytu a zemí původu

3.1. Cizinci dle zemí původu

Jak bylo řečeno výše, největšími skupinami cizinců v ČR jsou vedle Slováků občané zemí bývalého SSSR (především Ukrajinci) a Vietnamci. Potkáme zde však i Araby, občany

Íránu, Afghánistánu, zemí subsaharské Afriky, Kuby a jiné. Byť zemi původu, etnickou příslušnost či vyznávané náboženství nelze v případě konkrétních jedinců a jejich rodin pochopitelně zcela pominout, tím rozhodujícím pro podmínky jejich života v ČR i pro jejich začleňování do společnosti je především jejich status, přístup české společnosti a možnosti jejich podpory ze strany pomáhajících organizací či státu. Zatímco jazykové zázemí, nedostatečné vzdělání či kulturní odlišnosti a neporozumění zdejšími pravidlům a podmínkám lze systematickou pomocí a spoluprací obou stran (hostitelské společnosti a imigranta) nějak překlenout, pobytový status a z něj plynoucí omezení jsou daná a v rámci daného pobytového režimu (legálně) nepřekročitelná. Další věci, která hraje v případě imigrantů podstatnou roli, jsou důvody jejich příchodu do ČR a motivace začlenit se či nikoliv do české společnosti.

3.2. Zákon o pobytu cizinců

Základní normou upravující postavení, povinnosti, práva a omezení cizinců při jejich legálním pobytu na území ČR je zákon č.326/1999 Sb. o pobytu cizinců. Aktuální norma pochází z roku 1999 a byla již nespočetněkrát legalizována. Poslední úprava je platná od září 2006. V současné chvíli je tento zákon natolik obsáhlý a nepřehledný, že se v něm vyzná jen nemnoho speciálně tomuto oboru se věnujících právníků. Poslední novelizace z konce roku 2007 reaguje na fakt vstupu ČR do schengenského prostoru, upravuje podmínky pro získání povolení k trvalému pobytu (povinnost složit zkoušku z ČJ) a zpřísňuje možnost získání trvalého pobytu pro cizince/manžele/ky českých občanů. Na zákon o pobytu cizinců jsou navázány v některých svých částech věnujících se cizincům i další normy, jako např. zákony o zaměstnanosti, o veřejném zdravotním pojištění, o nemocenském pojištění, o hmotné nouzi atd.

Zákon o pobytu cizinců rozlišuje tyto typy pobytu:

1. krátkodobý pobyt (vízum do 90 dnů)
2. přechodný pobyt (vízum nad 90 dnů)
3. trvalý pobyt

3.3. Zákon o azylu

Zvláštní normou související mj. s faktem, že ČR je signatářem tzv. Ženevské konvence o právech uprchlíků (viz výše) je zákon o azylu 325/1999 Sb. Tento zákon upravuje podmínky, za nichž je v ČR možné požádat o azyl z politických, náboženských apod. důvodů, upravuje průběh tzv. řízení o udělení mezinárodní ochrany (azylové

procedury), udělení azylu a práva žadatelů o mezinárodní ochranu a azylantů. I ten byl již mnohokrát novelizován. Současná podoba pochází z roku 2006.

3.4. Žadatelé o mezinárodní ochranu (dříve žadatelé o azyl)

Žadatelem o mezinárodní ochranu je každý cizinec, který ČR požádal o ochranu před stíháním z náboženských, politických či národnostních důvodů ve své zemi původu. V okamžiku, kdy je taková žádost shledána odůvodněnou, vstupuje cizinec do tzv. řízení o udělení mezinárodní ochrany (neboli azylové procedury), během něhož se zjišťuje, zda jsou jeho obavy odůvodněné a pravdivé. Žadatel o azyl nejprve prochází měsíční karanténou v tzv. přijímacím středisku Ministerstva vnitra (Vyšní Lhoty u Frýdku Místku) a poté je umístěn do některého z pobytových středisek (neboli do uprchlického tábora). Pokud má dostatek finančních prostředků, může se ubytovat v soukromí. Protože ovšem každý žadatel o mezinárodní ochranu obdrží povolení k pobytu maximálně na dva měsíce, musí se pravidelně dostavit na služebnu Odboru azylové a migrační politiky MV, který rozhoduje o jeho žádosti, v některém pobytovém středisku.

Během azylové procedury žadatel absolvuje několik interview, po nichž by měl dostat rozhodnutí. To však může trvat od několika měsíců až po několik let. Tato doba se prodlužuje zvláště v případě, kdy žadatel dostane negativní rozhodnutí a využije svého práva na odvolání (nejprve formou žaloby ke krajskému soudu, při opětovném zamítnutí formou tzv. kasační stížnosti k Nejvyššímu správnímu soudu). Pokud je zamítnuta i kasační stížnost měl by žadatel o mezinárodní ochranu opustit ČR.

Žadatel o azyl pobývajícím v pobytovém středisku MV dostává bydlení a stravu zdarma a drobnou denní dietu (16,- Kč na dospělé osobu). Naopak v soukromí je zcela odkázán na sebe. To je o to složitější, že od roku 2001 nemůže být žadatel o azyl rok od podání žádosti o azyl legálně zaměstnán. Teprve po uplynutí jednoho roku může požádat o pracovní povolení na úřadu práce, které obdrží prakticky bez problémů, a teprve poté může být legálně zaměstnán. Ač ze své mzdy odvádí sociální a zdravotní pojištění, v případě ztráty zaměstnání nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti. Nemá ani nárok na výplatu dávek sociální péče (do životního minima). Rodina s dětmi však po 365 dnech pobytu na základě žádosti o mezinárodní ochranu může požádat odbor státní sociální podpory o příspěvky na děti, rodičovský příspěvek, eventuálně další dávky státní sociální podpory.

3.5. Azylanti

Pokud je žádost žadatele o mezinárodní ochranu shledána odůvodněnou a oprávněnou, dostane tzv. politický azyl. Z hlediska pobytového statusu je azyl roven trvalému pobytu a jeho držitel tak požívá stejných práv i povinností.

Speciální kategorií azylantů jsou ti, kteří obdrželi tzv. azyl z humanitárních důvodů. Jsou to takoví, u nichž nebyl prokázán důvod k udělení politického azylu, ale situace jedince či rodiny by byla v zemi původu natolik závažná (např. ze zdravotních důvodů), že je možné udělit tento typ azylu. Veškeré podmínky jejich pobytu jsou ovšem totožné s „klasickým“ azylem.

3.6. Doplnková ochrana

V rámci zákona o azylu existuje ještě jeden typ pobytu a tím je tzv. institut doplňkové ochrany. Týká se lidí, kteří nesplňují podmínky pro udělení azylu, ale v důsledku dočasně nepříznivé situace je není možné vrátit do země původu. Tento status dává takovým cizincům pobytové oprávnění na území ČR maximálně na rok (s možností prodloužení) a v současné době mají nárok na bezplatné kursy ČJ pro azylanty. Tím ovšem jakákoliv podpora státu končí. To je ovšem problém, neboť tito lidé se zpravidla nacházejí ve špatné sociální a/nebo zdravotní situaci. Pokud zde pobývají déle než 365 dnů, mohou pobírat dávky státní sociální podpory, avšak nic jiného. Dávky SSP ovšem nemohou pokrývat ani nejzákladnější životní potřeby. Podobně omezený je jejich přístup i ke zdravotní péči atd.

3.7. Nelegální pobyt

Specifickou skupinou jsou cizinci pobývající na území ČR v rozporu se zákonem o pobytu cizinců (a/nebo dalších zákonů), nemající patřičná povolení, víza či vůbec doklady apod.). Je nutno uvědomit si, že ne každý cizinec do ČR prostě přijde ilegálně a ilegálně zde pobývá, nýbrž že velká část (a dost možná i většina) cizinců do ČR naopak přichází legálně, ale nadále se zde pohybuje na hranici legality (např. pracuje bez pracovního povolení a bez patřičného víza) nebo se za hranici legality dostane až v průběhu pobytu. Někdy se dokonce stává, že cizinec v důsledku úmyslně špatných informací ani neví, že jeho pobyt v ČR mezitím pozbyl legálního statusu.

3.8. Nabývání státního občanství ČR

Získání státního občanství ČR by mělo být završením integračního procesu a stvrzením začlenění imigranta do české společnosti, jíž se v okamžiku získání občanství stává pevnou součástí.

Občanství lze v případě cizinců nabýt:

1. Narozením (dítě)
2. Osvojením (dítě)
3. Určením otcovství (dítě)
4. Nalezením na území České republiky (dítě)

5. Udělením (na základě žádosti osoby /či manželů/, která současně:
 - trvale pobývá na území ČR ke dni podání žádosti nejméně pět let
 - prokáže, že nabytím občanství ČR pozbyde dosavadní občanství, nebo že ho již pozbyla, nejde-li o osobu bez občanství nebo osobu s přiznaným postavením azylanta na území ČR,
 - nebyla v posledních 5 letech pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin,
 - prokáže znalost českého jazyka a
 - plní povinnosti uložené zákonem o pobytu cizinců a předpisy o veřejném zdravotním pojištění, sociálním zabezpečení, důchodovém pojištění, daních, odvodech a poplatcích.

4. Integrace cizinců, integrační politika státu a programy NNO

V současné době se v ČR jako tzv. strategický dokument užívá Koncepce integrace cizinců z roku 2005, jež v souladu s nejnovějšími trendy (opouštějícími donedávna přístupy zdůrazňující skupinovou identitu imigrantů) klade důraz na individuální začlenění imigranta do většinové společnosti a na podporu programů, jež právě takovou integraci umožňují. Veškeré státem podporované programy (lhostejno, zda neziskovým či jiným organizacím) by měly být s touto koncepcí v souladu. Kromě toho i pro ČR platí tzv. závěry z Tampere, které v rámci EU stanovily souhrn základních práv a prevence diskriminace vůči občanům třetích zemí. Podle nich by, velmi zjednodušeně řečeno, měl být vůči těmto cizincům zachováván rovný přístup a zásady ne-diskriminace.

Problematikou integrace cizinců se zabývá také řada komisí na státní i regionální úrovni. Jednou z nich je tzv. „velká“ meziresortní komise pro integraci cizinců při Ministerstvu práce a sociálních věcí, dále tu máme Meziresortní komisi pro integraci azylantů při Ministerstvu vnitra (v ní zasedají i zástupci neziskových organizací) či Výbor pro práva cizinců při Úřadu vlády ČR (i zde zasedají NNO). Své komise mají i některé krajské úřady či magistráty.

Skupiny cizinců, jež jsou cílem integrační politiky státu: azylanti, cizinci s trvalým pobytem a cizinci s vízem nad 90 dnů a délkou pobytu v ČR delší než 365 dní. Nejsou to tedy žadatelé o mezinárodní ochranu (azyl), diskutabilní je účast lidí požívajících doplňkové ochrany (cizinci s krátkodobým či nelegálním pobytem jsou zcela mimo). Přesto se i těmto skupinám především na úrovni NNO pomáhá. Ač ani v případě žadatelů o azyl či cizinců požívajících doplňkové ochrany se de iure nemůže jednat o programy integrační, přesto v sobě integrační potenciál často pochopitelně obsahují (v jejich rámci např. probíhá výuka češtiny, reálií apod.).

4.1. Státní integrační program

Česká republika jako první ze zemí bývalé východní Evropy zahájila v roce 1996 fungování konkrétní státem řízené integrační aktivity, tzv. Státního integračního programu (SIP). V dnešní době se tento program skládá ze tří částí, z nichž jednou je podpora bydlení azylantů (nebo krajanů), druhou je bezplatná výuka českého jazyka a třetí pak podpora pracovního uplatnění azylantů.

4.2. Jiné programy organizované státem

Další výraznou aktivitou státu na poli imigrace (dosud spíše než integrace) je tzv. pilotní projekt Ministerstva práce a sociálních věcí „aktivní výběr kvalifikovaných pracovních sil“. Jedná se o pokus po vzoru několika dalších rozvinutých zemí nebýt jen pasivním objektem mezinárodní migrace, ale naopak jejím aktivním subjektem. Stát se zde snaží aktivně oslovovat a vybírat zájemce o imigraci do ČR na základě několika základních (a bodovaných) kritérií.

Jinou kapitolou jsou tzv. návratové programy Ministerstva vnitra. Jedná se o zvláštní formu de facto řízené migrace. Ovšem nikoliv na bázi potřeby demografické (např. na základě očekávané větší porodnosti imigrujících rodin) či ekonomické (zaplnění mezer na trhu práce), ale na bázi deklarovaného a nějak prokazovaného „češství“ příslušníky vybraných komunit ve vybraných lokalitách (Volyně, Kazachstán).

4.3. Programy nestátních neziskových organizací

Nestátní neziskové organizace (NNO) působí v celé řadě oblastí nějakým způsobem se dotýkajících pomoci migrantům a/nebo integrace imigrantů. Lze říci, že se významně podílejí na všech bodech SIP. Vedle dalších aktivit typu vzdělávacích či osvětových aktivit, suplování absentujících sociálních sítí a jiných druhů podpory, je působení NNO nezastupitelné především v poskytování sociálního a právního poradenství. NNO organizují také volnočasové aktivity, nouzové bydlení pro určité skupiny imigrantů či dobrovolnické programy.

5. Výzkumy cizinců v ČR

Výzkumy cizinců v ČR jsou zpravidla zaměřeny na konkrétní oblasti života nebo začleňování cizinců (Drbohlav – děti imigrantů v českých školách, Černík – klientský systém, Gabal – přístup k vzdělávání a na trh práce, Uherek – Analýza Státního integračního programu). Jen zřídka se autoři studií či výzkumů (Gabal - Analýza postavení cizinců dlouhodobě žijících v ČR a návrh optimalizačních kroků/Studie pro MPSV, www.mpsv.cz,

říjen 2004, Andrea Baršová – Pavel Barša – Přistěhovalectví a liberální stát, MU, Brno 2006) pokoušejí téma uchopit v celku. Některé aspekty, např. vliv institucí, které vytvářejí či formují prostředí, v němž se imigrace a integrace odehrává, vliv poskytovatelů služeb (též vzhledem, k jejich teoretickému zázemí) nejsou dosud zpracovány vůbec, resp. jsou v některých studiích jen naznačeny. Je však zřejmé, že ani policy makers ani případná budoucí veřejná debata se bez těchto poznatků neobejde.

6. Závěr

Dá se říci, že základním problémem české integrační politiky je neujasněnost. Neujasněnost, jakým směrem zdejší integrační politiku nasměrovat, koordinovat a naplňovat. Cizinecká problematika je roztříštěna mezi řadu ministerstev, jejichž úředníci zastávají často protichůdné postoje, jsou-li jejich postoje k integrační politice a jejich ideová východiska vůbec známy. Lépe na tom však není ani občanská společnost. Nemluvě o nějaké celospolečenské debatě. Toto téma, jen pár stovek metrů od naší západní hranice tak žhavé, je zde na politické úrovni prakticky nezaznamatelné. Alespoň ne na seriózní bázi. Dá se říci, že zde žádná celospolečenská debata na téma imigrace a integrace cizinců neprobíhá. Téma je stále spíše tématem buďto akademickým, nejčastěji úřednickým, jen útržkovitě a nárazově medializovaným nebo tématem, jehož se účelově zmocňují nejrůznější aktivisté nebo političtí extrémisté všeho druhu. Souvisí to ovšem také s tím, že neprobíhá ani žádná debata na téma, jakou je vlastně samotná česká společnost a jakou by měla být, tj. s kým a za jakých podmínek jsou Češi ochotni zdejší prostor sdílet.

7. Appendix I - nestátní (nevládní) neziskové organizace působící na poli imigrace a integrace cizinců:

Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka (AUČCJ)

Sdružení zabývající se vývojem a sdílením metodik a technik výuky češtiny jako cizího jazyka. Spolupracuje s NNO, které se zabývají organizací kursů českého jazyka pro cizince. Adresa: Hloubětínská 26, Praha 9, 198 00
E-mail: info@auccj.cz, www.auccj.cz

Berkat

Berkat (občanské sdružení) poskytuje v rámci projektu InBáze vzdělávání a další podporu při vstupu na trh práce cizincům všeho druhu žijícím v Praze. Komunitní centrum InBáze je otevřeným prostorem pro setkávání cizinců, etnických menšin a

české veřejnosti; poskytuje sociální a právní poradenství, individuální psychoterapeutickou péči adt. Adresa: Rumunská 24, 120 00 Praha 2
Tel./ fax: (+420) 224 941 415, mobil: (+420) 739 03 73 53
E-mail: berkat@berkat.cz

Centrum pro integraci cizinců (CIC)

Centrum pro integraci cizinců je občanské sdružení, které poskytuje radu a pomoc imigrantům, tj. azylantům a cizincům s dlouhodobým či trvalým pobytem na území ČR. Zprostředkovává návazné služby, vzdělávací programy, pomáhá při řešení rekvalifikací a pracovního uplatnění, provozuje dobrovolnický program a zabývá se vývojem kursů ČJ pro imigranty. Poskytuje terénní poradenství v rámci Čech a kraje Vysočina. Adresa: Kubelíkova 55, Praha 3, 130 00, Tel.: +420 222 713 332, email: info@cicpraha.org, www.cicpraha.org

Centrum pro otázky migrace (COM)

COM se zaměřuje na právní a poradenskou činnost související s migrací, zejména bezplatné individuální poradenství cizincům v nouzi v oblasti legalizace jejich pobytu na území ČR včetně případů sloučení rodin. Adresa: Senovážná 2, Praha 1, 110 00. Tel.: +420 224 224 379, www.migrace.com

Česká katolická charita

Nezisková organizace Česká katolická charita pomáhá cizincům na území České republiky, kteří se ocitli v obtížné životní situaci. Do této skupiny patří lidé na cestách, migranti a uprchlíci, které z jejich původní vlasti vyhnaly válečný konflikt, pronásledování nebo chudoba. Adresa: Vladislavova 12, Praha 1, 110 00 . Tel.: +420 296 243 330. E-mail: sekretariat@charita.cz

Český červený kříž

Český červený kříž je humanitární občanské sdružení působící na celém území České republiky. Působí zejména v oblasti humanitární, sociální a zdravotní. Adresa: Thunovská 18, Praha 1, 118 04. Tel.: +420 251 104 111. E-mail: cerveny.kriz@volny.cz

Český helsinský výbor

Český helsinský výbor je nevládní neziskovou organizací pro lidská práva. Sleduje zákonodárné činnosti týkající se lidských a občanských práv, monitoruje stav lidských práv v ČR, poskytuje bezplatné právní poradenství jednotlivcům, jejichž lidská práva byla porušena. Adresa: Ostrovského 253/63, Praha 5, 150 00. Tel.: +420 220 515 188. E-mail: sekr@helcom.cz

Člověk v tísni - společnost při České televizi (ČvT)

Nezisková organizace, která pomáhá lidem v krizových oblastech (např. Irák, Afghánistán, Čečensko), realizuje humanitární a rozvojovou pomoc, zvyšuje zájem veřejnosti o dění v zahraničí, snaží se zabránit porušování základních lidských práv.

Adresa: Sokolská 18, Praha 2, 120 00 . Tel.: +420 226 200 400

Diakonie Českobratrské církve evangelické

Diakonie Českobratrské církve evangelické je křesťanská organizace sociální, zdravotnické a výchovně vzdělávací péče, jejímž posláním je služba a pomoc člověku v nouzi. Adresa: Belgická 22, Praha 2, 120 00 . Tel.: +420 222 512 245, +420 222 522 553. E-mail: ustredi@diakoniecce.cz

Diecézní charita Litoměřice-poradna pro uprchlíky a migranty

Posláním poradny pro uprchlíky a migranty je poskytovat pomoc cizincům v nouzi, kteří pobývají legálně na území české republiky. Cílem služby je prostřednictvím poradenství zmírňovat nepříznivé sociální situace cizinců. Poradna poskytuje sociální poradenství, základní právní poradenství, tlumočnické a překladatelské služby, doprovázení a asistence při jednání na úřadech. Adresa: Dómské náměstí 10, Litoměřice, 412 01. Tel.: +420 416 731 452 . E-mail: migrace@dchltm.cz

Diecézní charita Litoměřice-ubytovna pro cizince s vízem za účelem strpění pobytu

Cílem projektu je poskytnout ubytování, stravování a sociální asistenci (zejména sociální a základní právní poradenství, řešení a předcházení sociální tenze, překladatelství, tlumočnictví, materiální pomoc, aj.) cizincům, kteří si podali kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu proti rozhodnutí o neudělení azylu. Projekt je realizován na základě smlouvy se Správou uprchlických zařízení MV ČR. Adresa: Dómské náměstí 10, Litoměřice, 412 01. Tel.: +420 416 731 452 kl. 25. E-mail: dchltm@dchltm.cz

Diecézní charita Plzeň - Poradna pro cizince a uprchlíky

PCU působí na území Plzeňského a Karlovarského kraje. Poradna pro cizince a uprchlíky DCHP poskytuje služby cizincům ve všech typech pobytového režimu (krátkodobá a dlouhodobá víza, povolení k pobytu) a azylantům (žadatelům o azyl a uznaným uprchlíkům) i osobám bez statusu. Služby poradny jsou určeny cizincům v nouzi bez rozdílu rasy, politického a náboženského přesvědčení a příslušnosti k sociální skupině. Adresa: Cukrovarská 16 301 00 Plzeň tel:/fax:377 441 736. Email:poradna@dchp.cz; barnasova@dchp.cz; simrova@dchp.cz, web:www.charita.cz/plzen

Farní charita Česká Lípa - Poradna pro dlouhodobě legálně usazené cizince

Poradna poskytuje právní, sociální a všeobecné poradenství. Cílovou skupinou jsou cizinci s povoleným trvalým pobytem na území ČR a cizinci s povoleným přechodným pobytem s vízem k pobytu nad 90 dnů s dobou pobytu delší než jeden rok. Adresa:

Žižkova 231, Česká Lípa, 470 01. Tel.: +420 487 401 599, +420 487 823 922. E-mail: fch-cl@volny.cz

La Strada

La Strada se zaměřuje na prevenci obchodu se ženami, podporu obětí obchodu se ženami, ovlivňování zákonodárství a informování veřejnosti o tomto problému. Adresa: P.O.Box 305, Praha 1, 111 21. Tel.: +420 222 721 810. E-mail: lastrada@ecn.cz, www.strada.cz

Meta – Sdružení pro příležitosti mladých migrantů

Meta se zaměřuje na vzdělávání a pomoc při jeho zprostředkování mladým migrantům bez ohledu na pobyt ve věku od 15 do 30 let. Prozatím působí jen v Praze. Adresa: Rumunská 29, Praha 2, 120 00. Tel.: +420 222 521 446. E-mail: info@meta-os.cz, www.meta-os.cz

Multikulturní centrum Praha

Adresa: Vodičkova 36 (palác Lucerna), Praha 1, 116 02. Tel./Fax: +420 296 325 345. Tel.: +420 296 325 349. E-mail: mkc@mkc.cz. Provozuje také informační portál www.migraceonline.cz

Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)

Cílem nevládní neziskové organizace je pomáhat uprchlíkům a ostatním cizincům na území České republiky a také těm, kteří již v ČR požívají práva azylu a dočasné ochrany. Kanceláře OPU jsou v Praze a v Brně. Adresa: Praha 7, 170 00, Veletržní 24. Tel.: +420 220 397 355, +420 220 397 220. Fax: +420 233 371 258. E-mail: opu@opu.cz

Poradna pro integraci (PPI)

PPI je nevládní nezisková organizace zabývající se pomocí osobám, jimž byl přiznán status uprchlíka a cizincům s dlouhodobým a trvalým pobytem na území České republiky. Dále provozuje Komunitní multikulturní centrum v Ústí nad Labem. Adresa: Senovážná 2, Praha 1, 110 00. Tel.: +420 224 233 034, +420 224 216 758. E-mail: ppi@iol.cz, www.p-p-i.cz

Poradna pro občanství, občanská a lidská práva (PPO)

PPO poskytuje poradenství ve věcech státního občanství, dále rozvíjí právní projekty se zaměřením na problémy diskriminace, na jejich příčiny a ochranu proti ní. Adresa: Petrská 29, 110 00 Praha 1. Tel.: +420 222 809 210, +420 222 809 214, +420 224 829 087, +420 222 809 406, +420 222 809 409, +420 222 809 364 (i faxové). E-mail: poradna@poradna-prava.cz

Poradna pro uprchlíky (PPU)

PPU pomáhá lidem, kteří z různých důvodů opustili své domovy a žádají v České republice o azyl. Adresa: Senovážná ulice 2, Praha 1, 110 00. Tel.: +420 224 224 379. E-mail: poradna@refug.cz, www.uprchlici.cz

Portál veřejné správy

Podrobné informace o zákonech, vyhláškách apod. www.portal.gov.cz

Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE)

SOZE poskytuje pomoc uprchlíkům a dalším kategoriím cizinců, přicházejícím do České republiky. Tato pomoc spočívá v bezplatném právním, sociálním a psychologickém poradenství, v realizaci volnočasových a vzdělávacích programů a v komplexní sociálně-právní asistenci dlouhodobě usazeným cizincům a uznaným azylantům. Adresa: Mostecká 16, Brno, 614 00. Tel.: +420 545 213 643. E-mail: soze@soze.cz

8. Appendix II - pobočky některých mezinárodních organizací v České republice:

Amnesty International

Amnesty International je mezinárodní organizace, která celosvětově usiluje o zlepšení situace v oblasti dodržování a ochrany lidských práv prostřednictvím systematického monitorování situace a rozsáhlých kampaní. Adresa: Palackého 9, Praha 1, 110 00. Tel.: +420 224 946 993. E-mail: amnesty@amnesty.cz

Český výbor pro UNICEF (Dětský fond OSN)

Výbor se zabývá získáváním finančních prostředků pro činnost UNICEF na pomoc dětem celého světa a vyvíjí osvětovou a vzdělávací činnost v oblasti péče o děti.. Adresa: nám. Kinských 6, Praha 5, 150 00. Tel.: +420 257 320 244. E-mail: unicef@unicef.cz

Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)

Organizace zabývající se různými migračními aspekty: programy zaměřené na reintegraci, repatriaci a dobrovolné návraty. Adresa: Dukelských hrdinů 692/35. Tel.: +420 233 370 160, +420 233 372 633, +420 233 382 259. E-mail: prague@iom.int, iom@iom.cz

Rada Evropy-informační centrum v Praze

Rady Evropy je mezivládní organizací s cílem ochrany lidských práv, pluralitní demokracie a vymahatelnosti zákona. Adresa: Senovážné náměstí 26, Praha 1, 110 00. Tel.: +420 224 398 315. E-mail: dana.bekova@eis.cuni.cz

Světová zdravotnická organizace (WHO)

Hlavním cílem práce WHO je zlepšování zdraví populace. Poskytuje celosvětové poradenství v oblasti zdraví, pomáhá realizovat národní programy na ochranu zdraví a rozvíjí a šíří zdravotnické technologie, informace a normy. Adresa: nám.Kinských 6, Praha 5, 150 00

Úřad vysokého komisaře pro uprchlíky (UNHCR)

UNHCR vykonává humanitární, sociální a zcela nepolitickou činnost. Poskytuje ochranu a pomoc uprchlíkům (pomáhá uprchlíkům navrátit se domů nebo integrovat se do společnosti v zemi azylu nebo usadit se ve třetí zemi). Adresa: nám. Kinských 6, P.O.Box 210, Praha 150 00. Tel.: +420 257 199 860, +420 257 199 861. E-mail: czepr@unhcr.ch

9. Appendix III - zájmové, náboženské nebo kulturní organizace imigrantů v České republice:

Artek - spolek rusky mluvících studentů a jejich příznivců

Pořádání kulturních a společenských akcí (diskotéky, koncerty) nejen pro rusky mluvící studenty. Spolek rovněž poskytuje informace o možnostech studia v ČR. Adresa: Zvoníčkova 3, Praha 6, 162 00. Tel.: +420 776 017 319. E-mail: alexbar@hotmail.com, spolek_artek@hotmail.com

Bulharská kulturně osvětová organizace Sv. Cyrila a Metoděje

Organizace vydává časopis Rodná řeč v bulharštině, dále se věnuje aktivitám v oblasti kultury a vzdělávání. Adresa: Bartolomějská 308, Praha 1, 110 00 (předseda Jordan Balurov). Tel.: +420 728 630 691, +420 272 742 980

Club Bambus

Sdružení vydává vlastní časopis Cay Tre ve vietnamštině a provozuje sobotní školu vietnamštiny pro děti. Sdružení poskytuje poradenské a překladatelské služby. Adresa: Libušská 355, Písnice, 11000. Tel.: +420 244 092 309. E-mail: clubbambus@tiscali.cz

Česko-korejská křesťanská společnost

Náboženská společnost organizuje bohoslužby pro křesťanskou obec Korejců v ČR. Společnost vydává měsíčník Nanumto v korejštině a dvakrát ročně speciální číslo v češtině i v korejštině. Adresa: U školské zahrady 1264/1, Praha 8 - Kobylisy, 18200. Tel.: +420 604 609 044, +420 604 317 254. E-mail: hyunwooya@seznam.cz

Česko-vietnamská společnost

Společnost seznamuje širší veřejnost s kulturou, historií a ekonomickou situací ve Vietnamu formou různých akcí: výstavy fotografií, besedy a semináře. Adresa:

Nedvězská 29, Praha 10, 108 00. Tel.: +420 602 363 009. E-mail: w.mc@worldline.cz
(předseda Marcel Winter)

Krajanské sdružení Čiňanů v ČR

Sdružení je zaměřené na kulturní a osvětovou činnost v komunitě a na seznamování české veřejnosti s čínskou komunitou. Adresa: Pujmanové 1218, Praha 4, 140 00. Tel.: +420 241 733 978. E-mail: hlh@volny.cz

Občanské sdružení Arménský dům

Sdružení pořádá kulturní i společenské akce a vydává Dvuměsíčník "Nairi", který vychází česky i arménsky. Adresa: Josefův Důl 5, Mladá Boleslav, 293 07, Tel.: +420 326 331 457. E-mail: nairi@seznam.cz

Občanské sdružení Vazraždane

Sdružení vydává časopis Bulhaři (vychází 6x ročně, v bulharštině). Adresa: Americká 28, Praha 2, 120 00. Adresa redakce: S. Davidova, Šrobárova 21, Praha 3, 130 00. Tel.: +420 272 744 309 (do redakce). E-mail: balgari@atlas.cz

ORER- časopis Arménů žijících v ČR

Měsíčník vychází v češtině a v arménštině. Adresa: Nitranská 24, Praha 3, 130 00. E-mail: h.asatryan@volny.cz

Osvětový a vzdělávací spolek SKARYNA

Tento spolek má za úkol šířit znalosti o Bělorusku, běloruském národě, jeho dějinách, řeči a kultuře a podporovat česko-běloruské styky. Adresa: Veletržní ul. 24, Praha 7, 170 00. Tel.: +420 605 718 799 - předsedkyně Hanna Surmač. E-mail: hsurmach@tut.by

Ruský Klub

Hlavním posláním sdružení je soustavné rozvíjení vzájemné kulturní výměny, organizování pomoci v adaptaci, pobytu ruský mluvících cizinců. Adresa: Lannova 18, České Budějovice, 370 01. Tel.: +420 386 353 118. E-mail: rusklubr@infocentr.cz

Sdružení krajanů a přátel ruské tradice v ČR

Sdružení převážně občanů ČR uskutečňuje zájmové, kulturní a společenské aktivity: koncerty, vydávání publikací. Sdružení vydává časopis Ruské slovo (redakce Ruské slovo, Karmelická 42, Praha 7, 170 00, email: ruslo@ideg.cz, tel.: 233 371 784). Adresa: José Martího 375/4, Praha 6, 162 00. Tel.: +420 737 916 286 , +420 222 053 149. E-mail: igor@it.cas.cz

Sdružení pro Bulharsko - Bulharský klub v Brně

Sdružení se zaměřuje na podporu česko-bulharských vztahů: kulturní činnost a rozšiřování informací o Bulharsku. Adresa: není k dispozici E-mail: saso@iol.cz

Sdružení ruských občanů v ČR

Sdružení vyvíjí kulturně-společenskou činnost, seznamuje širší veřejnost s kulturou a historií Ruska. Adresa: Dunajská 9, Brno 625 00. Tel.: +420 602 705 864. E-mail: a.rozov@iol.cz

Sdružení Ukrajinců a příznivců Ukrajiny

Sdružení je zaměřené na osvětlu a pořádání kulturních akcí. Adresa: Moravská 9 P.O.Box. 1555, Praha 2, 120 00. Tel.: +420 241 40 53 77, +420 241 407 420, I. 528 (Mandová Olga)

Sdružení Ukrajinek v ČR

Sdružení poskytuje informace o kultuře a historii Ukrajiny: odborné semináře, kulturní akce, vydávání publikací. Adresa: Bořivojova 98/754, Praha 3, 130 00. Tel.: +420 222 716 838 (Kristina Jojková)

Slovo 21

Slovo 21 aktivně vystupuje proti rasismu prostřednictvím médií, další činnosti sdružení jsou na poli vzdělávání a integrace cizinců žijících v ČR. Adresa: Blanická 4, Praha 2, 120 00. Tel.: +420 222 511 434. E-mail: slovo21@centrum.cz

Společenství Volyňských Čechů a jejich přátel

Náplní činnosti organizace je dokumentace historie volyňských Čechů. Adresa: Na Hřebenkách 20, Praha 5, 150 00

Svaz Bělorusů v zahraničí

Svaz rozšiřuje znalosti o Bělorusku. Poskytuje právní, psychologickou a sociální pomoc Bělorusům žijícím na území ČR. Adresa: Finská 8, Praha 10, 111 00. Tel.: +420 605 115 765. E-mail: zviazbel@hotmail.com

Ukrajinská iniciativa

Organizace vydává časopis Porohy, dále pořádá kulturní akce (koncerty, výstavy a jiné) a poskytuje poradenské a překladatelské služby. Organizace sdružuje občany ČR ukrajinské národnosti i občany Ukrajiny žijící na území České republiky. Adresa: Mánesova 10, Praha 2, 12000. Tel.: +420 222 254 476. E-mail: info@ukrajinci.cz

Zaedno - občanské sdružení Bulharů a přátel Bulharska

Sdružení organizuje kulturní, vzdělávací, informační a zábavné akce s bulharskou a multikulturní tematikou. Adresa: Jana Želivského 20, Praha 3, 130 00. E-mail: zaedno@zaedno.org

10. Literatura:

Andrea Baršová – Pavel Barša – Přistěhovalectví a liberální stát (MU, Brno 2006)

Zuzana Bednářová, Vladislav Günter, Lucie Ditrychová: Integrace azylantů z pohledu nestátní organizace (Veřejná správa, 29/2002)

- Daniela Vizinová, Marek Preiss: Psychické trauma a jeho terapie – psychologická pomoc obětem válek a katastrof (Portál, Praha 1999)
- GAC: Analýza postavení cizinců dlouhodobě žijících v ČR a návrh optimalizačních kroků (Studie pro MPSV, www.mpsv.cz, říjen 2004).
- Jan Černík: Klientský systém jako quasi-feudalismus v Česku (Studie pro www.migraceonline.cz, Multikulturní centrum Praha, leden 2005)
- GAC: Analýza postavení cizinců dlouhodobě žijících v ČR a návrh optimalizačních kroků (Studie pro MPSV, www.mpsv.cz, říjen 2004).
- GAC: Přístup imigrantů a imigrantek ke vzdělávání a na trhu práce v ČR (studie pro MPSV, www.cizinci.cz, 2007)
- Yana Leontieva (ed.), Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové), Praha, Sociologický ústav 2007
- Vladislav Günter: Pracovní migranti v kruhu klientského systému (Veřejná správa, 14/2006)
- Koncepce integrace cizinců ČR 2001 - www.mvcr.cz/dokumenty/integrace
- Koncepce integrace cizinců ČR 2005 - http://www.cizinci.cz/files/clanky/324/KIC_aktualizovana.pdf
- Státní integrační program Ministerstva vnitra ČR – www.mvcr.cz
- Tatjana Šišková (ed.) – Migranti a menšiny v České republice (Portál, Praha 2001)